

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima-dată 14 bani, a doua-orară 12 bani, a treia-orară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăcei Nr. 15.

Se prenumără la poste și librării.

În România abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol Schuler, București, str. Doamnei 28, etajul I.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: librăria „Tipografiile”, societatea pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss Bernat „La loterie”.

TRIBUNA

O idee injustă-
ilegală-nejuridică.

Care poate fi acest monstru de idee? Ideea statului unitar maghiar. Injust este ce se face în detrimentul cuiva. Ilegal este ce se face contra naturii cuiva. Nejuridic este ce se face contra jurisprudenței constituționale sau civile.

Principiile cele mai strălucite ale statelor și ale domnitorilor sunt țări și generozitatea. Prin generozitate se câștigă simpatia cetățenilor, prin tărie autorității, dar numai prin dreptate poate să-și asigure considerațiune înainturi.

De când ou ideea statului unitar maghiar majoritatea cetățenilor, care se compune din Români, Slavi și Germani, se simte moralmente redusă, micșorată și în urma acesteia espusă la pierderi înalculabile în progresul seu material și intelectual.

De când ou ideea statului unitar maghiar toate merg pe moara Maghiarilor ear' pentru naționalități se pregătesc oclamități și în fine catastrofa — punct necesar în o tragedie.

Har domnului catastrofa e mai de parte decât cum o doresc inimicii genului omenesc, dar considerațiunea cetățenilor iubitori de dreptate aproape este a se sfîrși total.

Considerând că dreptul susține ordinea socială prin puterea coacțiunii în spiritul progresului pusă în acțiune, numai acele emanațiuni ale dreptului sunt legitime, cari respectază integritatea naturii: la indivizi interesate unei perfectibilități învinsă, ear' la națiunile naționalismul. Din acest punct de vedere sunt ilegitime toate combinațiunile legislațiunii și ale puterii administrative, cari, având în vedere ideea statului unitar maghiar, perpetuează violența față de acele elemente ale statului, cari nu sunt maghiare. Ori ougetă doară Maghiarii că statul e pentru cei violenți și cei nedrepti?!

Să considerăm acum acest monstru din altă parte și să vedem ce înfățișare scârboasă are un stat nejuridic când lăsam să se reoglindeze în dreptul constituțional.

Ideea statului unitar maghiar este teroristică și presie tot nici nu e idee, oi o votină imorală și patologică. Voința aceasta distragă ordinea tuturor cetățenilor în intențiunile bune atât ale guvernului cât și ale magistratelor. Știm

oă obiectul voinței este binele. Unde lipsește însă intențiunea bună în exercitarea puterii publice — lipsește moralitatea, lipsește conștiința datorității și ipso facto, lipsește conștiința de drept, lipsește dreptul constituțional. Pe panta aceasta întru alăta a decăzut statul încât se poate timbra de stat nejuridic.

Și să mai găsesc Maghiarii cari susțin în ignoranța lor fatală oă ideea statului unitar maghiar e viciașă, ear' ideea unui stat confederat este moarte.

Mai rea decât moartea este pentru stat o stare excesivă ca cea actuală a Ungariei și Transilvaniei, oăci prin defectele aceste mari ale vieții de stat, prin disconsiderarea influinței psihice a ideii dreptului și datorității asupra maselor naționalităților, prin răpirrea luminei și căldurei dătătoare de perfecțiune și ușurătoare pentru viață, oare se propagă din ideea dreptului și a datorității, se îngrămădesse dela o vreme toate peșelele publice. Aceasta înssamnă gradul cel mai mare al nefeciorii pentru omenire.

Eată înscmnăteaa ideii statului unitar maghiar.

Dr Cassiu Maniu.

Sibiu, 24 Febr. n. 19 3.

Pentru „Tribuna”. Duminecă s'a ținut în sala „Dacia” din București întrunirea studenților pentru a protesta contra condamnării ziarului „Tribuna” la 11.000 cor. Au vorbit studenții: Vișoiu, Constantinescu-Jiu, Al. Demetrescu, Constanținescu-Slatina, Niculescu Stoica, Oroveanu și Sh. Nicolau.

Toți oratorii au protestat contra acestei condamnări.

După întrunire, studenții s'au dus la localul asociației din calea Victoriei. Aci au vorbit studenții Vișoiu și Oroveanu în acelaș sens, îndemnând publicul să vie la o nouă întrunire într'una din Duminecile viitoare.

Ziarele din România scriu, că ou ocazia acestei întruniri, s'a votat o moțiune de protestare și s'a trimis „Tribunei” o telegramă.

Din bunăvoința părințescului guvern maghiar, se vede, noi n'am primit aceasta telegramă.

Pactul cu Croația. Deputațiunea regnicolară croată va răspunde la renunțul ungar stabilind în patru puncte pretențiuni nouă. Se va cere îndeosebi și regularea salarelor pentru funcționarii autonomi, după-cum e pro-

iectat și în Ungaria. Atitudinea partidului guvernamental croat față de renunțul ungar nu e cunoscută încă, se crede însă, că deputațiunea regnicolară croată va primi propunerea, de-a începe în curând negocierile verbale.

Condamnarea „Tribunei” și ziarele din Paris. Ziarul „Argus de la Presse” din Paris ocupându-se de ultimul nostru proces, scrie între altele următoarele: „Ziarul român „Tribuna” din Sibiu, condamnat, în urma unui proces recent pentru agitațiune contra statului maghiar, la marea amendă de 11000 coroane, este decis în butul tuturor pedacilor să-și continue publicațiunea.

Românii din regat și-au manifestat simpatia pentru frații lor din Transilvania și au protestat în contra loviturii ce li-s'a dat.

Consternațiune în Budapesta

Ziarului „Deut. Volksbl.” i se scrie din Budapesta următoarele: Primirea proiectelor militare din partea parlamentului austriac a produs în toate corourile politice din Ungaria un fel de consternațiune. Guvernul este consternat fiind că s'a vizut învins din partea celui austriac și astfel i s'a slăbit poziția.

Partidele opoziționale au contat la o opoziție mai mare în contra proiectelor din partea grupelor din parlamentul austriac și acum se vedă atât de mult contrarietate în tactica lor, încât se vedă silite să-și abandoneze poziția. De altfel agitațiunea în contra proiectelor e încă în toată puterea și se așteaptă sosirea unei deputațiuni de 100 de indivizi din partea orașului Széshaza, care va preda presidentului dietei o adresă în contra proiectelor. Delegațiunea va fi primită în mod festiv din partea studenției și se crede, că șgomotul primirii demonstrative va străbate și în parlament, unde va da naștere unei ședințe furtunoase. Se vede că opoziția maghiară ear' își lea refugiul la turbulentele elemente de stradă, ca să facă presiune asupra Vienei. Numai cât cei din Viena nu se vor mai lăsa terorizați.

Opoziția croată. Negocierile

între partidele opoziționale croate au avut rezultatul dorit: unirea lor. S'a ales un comitet executiv compus din 9 membri, în frunte cu Dr. Brestyensky. Comitetul va regula mai întâiu chestia organului partidului.

Episcopi Orăzii. Pesti Hrl. e informat din Orade, că după isvor bisericos autentice, de episcop gr. cat. al Orăzii va fi numit Il. Sa Dr. Demetriu Radu, ear' episcop rom. cat. Szemrecányi.

Cel dintăiu va fi numit în luna viitoare, Szemrecányi la vară.

Bourguignon.

În Bucovina se răspândise vestea despre retragerea guvernului țării, Bourguignon. Știrea însă se desminte. „Deșteptarea” are în privința aceasta următoarea informație din Viena, ou datul de 21 l. c.:

Svonurile despre retragerea baronului Bourguignon aici nu se confirmă oi se dementează. Deputații bucovineni nu au cunoștință de ea. Dacă retragerea ar și urma, aceasta nu ar fi un succes al Rutenilor ci dorul de liniște al bar. Bourguignon.

Românii bucovineni nu mult ar perde prin retragerea lui Bourguignon.

O nouă broșură a D-rului

Lendl. Deslărușii solomne a congreșionii comitatului Timiș, că cele susținute în prima broșură a deputatului din cercul Răoș, Dr. Lendl, despre destrăbălarea administrativă nu corespund adevărului, a răspuns acesta cu o nouă broșură „A doua călătorie în cercul meu”, unde arată, cum administrația a adus la sapă de lemn poporațiunea rurală. Cercul e românesc.

Proiectele militare în parlamentul maghiar.

Pe când proiectele militare în reichsrathul austriac au ajuns la soluțiune favorabilă, în dieta maghiară se continuă obstrucțiunea în contra lor. În ședința de Sâmbătă a luat cuvântul în chestiunea proiectelor și contele Stefan Tisa. Maghiarii se așteptau ca contele Tisa să pășească cu vre-un proiect sensațional în privința armatei. S'au înșelat însă, oăci contele, departe de tendințe obstrucționiste, a votat proiectele de apărare ale țării. Și spre mahnirea opoziției dl Tisa în vorbirea sa nici n'a amintit de Ungaria, oi numai de monarhie. De altfel opoziționali, cari încep a slăbi ou obstrucțiunea, se mângăe, că un fruntaș al partidei independente va presenta dietei în șeptemăna viitoare un proiect de rezoluțiune, în care se va cere ca regimentele maghiare să fie staționate în Ungaria și limba maghiară să fie validată în armata comună. Implinindu-se aceste

dorințe ale opoziționalilor obstrucțiunea ar înceta. Opoziționalii se mângăe, că Széll Kálmán nu e străin de aceste postulate și va căuta succesiv să le realizeze. Așadar obstrucțiunea, care s'a făcut pe tema maghiarizării armatei comune și a răpit atăta timp, se apropie de șfârșit. Noi Românii și toate naționalitățile ne-am putut convinge din jocul obstrucțiunii, oă între importantele afaceri ale statului, cum sânt cele ale economiei publice, maghiarizarea a fost pusă pe primul plan.

Polonia.

Trăim într'o epocă de refacere, de regenerare, de trezire a spiritelor. Națiunile apăsate încep să ridice capul de sub brutalitatea omorătoare a apăsătorilor, cerând dreptul la viață.

De sus în josul universului e luptă, suferință, eroism; de pretutindeni s'aud strigăte de revoltă, strigăte de speranță.

Sânt semnele unei noue vieți, unei lumi noue.

E surprinzător însă, oă aceste semne ale epocii în care trăim par necunoscute sau ce e mai rău, desconsiderate de apăsători.

Recentele măsuri luate contra provinciilor polone din Prusia ne dau o probă despre aceasta.

Nu vom atenua adevărul susținând oă aceste măsuri sânt rezultante ale unei greșeli, ale unei erori. Nu. Ele sânt premeditate și au de scop nimicirea Poloniei ca popor, ca națiune.

E prea îndrăzneșă, prea necugetată această pretenție, când ștut e oă națiunile nu se pot nimici.

E un fapt în afară de ori-ce contestație și reunoscut volens nolens de însuși poporul german, că ceea-ce îl desparte de poporul polon, e chestiunea naționalității.

Dacă câte odată e greu să distingim în șinul unei rase diferitele națiuni din care se compune, e principiu absolut și care nu va fi contestat oă, poporațiuni aparținând la două rase favorite nu vor forma nici-odată o națiune.

Ori, Polonii formează o națiune ou totul alta decât Germanii și ou totul străină lor; cel dintăiu e un popor al rasei slave, cel d'al doilea un popor al rasei germanice.

E natural dar', oă o afinitate, o oontopire între aceste două națiuni sânt

FOITA „TRIBUNEI”.

Resumat istoric

asupra organizării armatei române în suta a XIV-a și a XV-a

DE

Căpitan Gorsky (Urmare).

Epoca cavalerismului constituie perioada de decadență a artei militare și numai când statele încep a se constitui din nou, când Spania, Franța, Anglia, etc. își scoot la lumină individualitatea lor, duelurile cavalești nu mai ajung pentru regularea intereselor protivnice și infanteria începe să devină preponderentă în lupte.

Perioada cruciatelor și rășoiul de 100 de ani fac să apară primele armate regulate, în bătăliile dela Crécy, Mauthuis sau Poitiers și Azincourt, patriotismul, stratagemele și dibăcia în utilizarea terenului triumfă în potriua armurilor defensive și bravadelor în câmp deschis.

Cu toate aceste, cele dintăiu trupe permanente naționale apar în Franța sub Carol VII. pe la începutul veacului al XV-lea (1422—1461) și atunci, de abia contribuiesc la așezarea definitivă a statului pe baze temeinice.

Cele petrecute, pe vremuri, în apusul Europei, au trebuit, după loc și împrejurări, să se petreacă și la poalele Carpaților.

Legionarii romani s'au retras, ori au fost zdrobiți de potopul barbarilor. Zece veacuri, aproape, de încălcări necontentite, au schimbat până și scoarța pământului din aceste locuri, rășcolită de copitele cailor și spulberată de uraganul năvălirii, ce trecea pârjolind câmpiile și îndreptându-se spre apusul departat, ear' când în apus nu mai rămăsese loc pentru noii veniți, Slavi, Hunii, Pacinații, Cumanii, Tătarii, Bulgarii și Turcii, încă mai cătau culcuși din a dreapta și din a stânga Lunării.

Ceea ce a contribuit însă ca procesul istoric să se resolve altminteri, în Orientul Europei, a fost tactica strămoșilor noștri cari au făcut din Carpați și din Pind un zid de apărare prin ale cărui porți s'au strecurat hoardele barbare, dar pe care nu le-a stat în putință nici să-l dărime, nici să-l ia în stăpânire.

Vlăstară nouă, legită din nobilul altor romani, pus pe vinjoasa tulpină dacică, nesimțindu-se în stare a sta ou virtutejul față în față, mândru, resistent, încăpăținat și răbdător, s'a înscubat în munți, așteptând vremuri mai bune și exercitându-se — timp de veacuri — a

păzi strămtorile, a țină potecile și a apăra codrii.

Grăție acestei îndărătnici, pe când Galii, Romanii și alte vițe vechi din apusul Europei dispăruseră sau se transformară, ou limbă și obiceiuri, este probabil oă Românii nu pierduse decât prea puțin din caracterul lor etnic. Ei n'au primit încrucigșarea ou zecile de neamuri ce s'au strecurat printre dinții și au trebuit să rămână aproape curății de origine, de care-ce mai puțin număroși și mai puțin cultivați ca semințiile apusului — era ou neputință ca în veacul al XIII-lea să se scoboare în câmpie ou aproape aceleași caractere pe care le avuse ou 9 veacuri mai înainte când cinei secole fusese de ajuns pentru-oă să nu se mai audă vorbind în Occident de Romani, Gali, Celți, etc., pe care li înlocuira Italianii, Francezii, Englezii, Elvețienii și alte neamuri, ou desvîrșire nouă.

Rămâne, deci, aproape sigur stabilit oă: un veac de mijloc, așa cum a existat în restul Europei, n'a înținat pe pământul țării românești; acest pământ, înospitalier cotoptorilor în toate timpurile, n'a fost ocupat decât vremelnic de pleava veacurilor ce au urmat colontarea Daciei ou Români; oă puține au rămas câmpurile, înșelenite ogoarele și amorțită suflarea de pe plături, cât timp a bătut vântul neliniștii și al

nesigurăței; oă ouerire de fapt n'a existat pe aceste locuri, nici stabilire de popoare cari să împartă pământul în fiefuri alodiale, ori beneficiare, și oă — pe timpul înșegării naționalităților din Occident — câmpurile dunărene erau tot prag de trecere, nu între Orient și Occident, oi, de astă dată, între Dacia Traiană și Dacia Aureliană.

Când curentul asiatic își regulase cursul și din torontul impetuos își croșe o abie care nu căuta decât să-și stăiească margiunile, prin veacul al XII-lea odată ou limpezirea puhoiului, ieși la iveală și elementul românesc.

Odată ou reconstituirea naționalității apare și sprijinul ei cel mai netăgăduit: armata.

Ne rămâne acum să vedem dacă această armată a fost vrednică de luearea noastră aminte, dacă a avut o organizațiune temeinică dela început, dacă era compusă din elemente destoinice și disciplinate, dacă avea anumite reguli de păzit și o anumită tactică în lupte, sau dacă succesele sale se datoroșe erooului și împrejurărilor.

În această privință, n'avem decât să procedăm prin comparație: să vedem ce se petrecea în apusul Europei, la epocile corășpunștoare, și cum se petreceau lucrurile în țeara românească.

Înainte de-a sjuage la timpurile lui Mauriciu de Nassau și Gustav Adolf,

adeoă la secolul al XVII-lea, care este începutul adevăratei perioade de renaștere a artei militare în Europe, ne va fi ușor de stabilit, oă armatele țării românești erau înainte mergătoare în organizație, armament și tactică de luptă armatelor occidentale.

Aceasta se datorește tocmai lipsei unei organizațiuni medievale identice ou restului Europei, lipsei prejudecăților cavalerismului feudal, care sânt adevărata cauză a decadenței armatelor.

Ce s'a petrecut în apus în tot timpul veacului de mijloc?

În această perioadă de timp, chestiunea proprietății individuale se fixează în mod definitiv. Cinei secole le ajung cavalerii să-și dispue drepturile și să-și rotunzească domeniile, luptele au un caracter de individualitate, care esclude posibilitatea existenței unei armate naționale; chiar când se iveșc mai târziu luptele între oșăți, ducate și principate, luptele continuă a păstra caracterul unui duel ce trebuie dat în câmp deschis, în condițiuni egale, fără violențe.

Cavalerii luptau oălări, îmbrăcați în fer și ei și caii, având ou armă de luptă sulța, spada și un fel de ghioșă numită „masse d'armes”. Formațiunea de luptă era pe un rind, în gard, ou obligațiunea de-a nu se coopera unui pe altul, de-a-și alege fiecare ou adversar pe cel

fi imposibilă, irealizabilă, Polonia nefind nici o parte, nici o fracțiune din națiunea germană.

Ceva mai mult: națiunea polonă cu toate piedecile ce i-se pun, se desvoaltă și crește în putere, câștigând tot mai mult locul ce de drept i-se cuvine în mijlocul națiunilor civilizate.

Toate tentativele de desnaționalizare, toate ordonanțele și toate legile făcute cu scop de a ruina și distruge cultura intelectuală a Polonilor, n'au avut nici un succes.

Pe tărâmul artelor moderne, în toate ramurile științei, Polonia ocupă un loc de frunte, Polonii sînt în primul rang.

Ca să-și probeze trecutul și glorioasă, literatura sa originală, s'îi glorios național, Polonia n'are nevoie să reînnoiască cronicile învechite.

Ea a avut un Copernik, un Chopin, un Skorga, un Kokonowski, ea a avut pe Grotzger, pe Mickiewkz, Slowacki, Siemiradzki, ea are pe Sienkiewkz: atîția sori ce vor lumina de-a pururi.

E imposibil deci, ca serva această națională puternică și vie să poată fi înăbușită.

Forțele simplilor indivizi nu vor pute schimba cursul operilor la cari au concurat generațiunii întregi de uriași ai gândirei, ai simțirei.

Timp de secol, acest nenorocit dar nobil popor a resistat violențelor spre a-și păstra, spre a-și conserva naționalitatea: bunul suprem al ori-cărui popor. Și, au reușit.

Li s'au încetușat libertatea, gândirea, simțirea, făcînd din fie-care clipă a existenței lor o verigă din marile lanț ce le înăbușează voința; nu li-s'a putut înăbuși sentimentul naționalității lor. Cursul vremii, cu toate diversele lui schimbări ce produce, lasă neatînse unele calități intrinseci firei omenești.

Cultul naționalității e curat, e sfînt, pentru Poloni! Ei l-au adoptat ca deviază și ori-ce ar asocia cuvențului acesta, ori ce ar înșela alții prinț'insul, ei cred astăzi în el, tot cu același entuziasm care l'a oăluzit la începutul marelui opere, prevăzute, dar vai, necunoscută încă.

O națiune fără credință în vitalitatea ei e o națiune destinată a piei.

Nu mai această destinată a des-națiunilor la mărire: ea este părghia cea mai puternică a adevăratului progres. Credința și entuziasmul desvoaltă, mărsoe o națiune și întregim sentimentele generoase cari sînt într'însa.

Din punctul de vedere al dreptului chestiunea Poloniei e o chestiune de drept internațional.

Dreptul internațional e constituit pe aceleași baze ca și dreptul constituțional. Ori care e principiul fundamental al dreptului în raporturile sale dintre națiuni?

Nici o națiune n'are dreptul de a guvernarea pe o altă fără consimțimentul acesteia.

Morala — baza fundamentală a societății noastre — condamnă opresiunea unei națiuni ca și a unui individ.

ce-l venea în față și de a nu se uni mai mulți în potriua unuia singur. Intre ei și înapoi venea infanteria. Aceasta din urmă lupta pe jos, n'avea armament defensiv (oasca se purta în mod excepțional) și une-ori forma o infanterie ușoară armată cu arci și sapele sau — excepțional — sulci și sabie.

Gardurile aceste de cavaleri, așezate une-ori pe mai multe linii, numite batalii, aveau în fiecare linie 20—30 de bannieres, și fiecare banieră era constituită din unități numite lănoș, compuse din: 1 cavaler, eșutat de 3 arcași, un pagiu și un îngrijitor de arme (cou-tillier).

Rezultatul luptei atârna de număr de îndemănarea cavalerilor, îndeosebi, și de modul cum erau susținuți de oameni din lance.

Războiul de 100 de ani, între Francezi și Englezi (1337—1450), pune primele jaloane ale unei tactici de luptă. Feză de procedea înăptă a atacului defensiv începe să aibă superioritatea și victoria se alipește mai tot timpul de partea Englezilor, cari surprind într'una pe Francezii nepregătiți, pentru a le ocupa câte o cetate, ear' oănd aceștia vin spre a o cucerii, Englezii utilizează terenul, ocupă înălțimile, își sprijină flancurile pe obstacole, ocupă lisiurile pădurilor și villor, construiesc șanțuri și le acoperă cu paligade, în fine se supun unei conduceri și unei pulsiuni unice care l'aprește Francezilor.

Germanii pretind să aplice provinciilor polone, legile, dreptul lor.

E imposibil însă pentru un parlament străin să facă legi echitabile pentru o națiune ale cărei interese sînt diferite și de multe ori opuse.

Polonii în alte calități, alte defecte, alte moravuri, alte aspirații, aceleași legi nu-i vor pute guvernarea nici odată.

Prin forța lucrurilor cel mai slab e sacrificat: totdeauna, oănd e vorba de interese materiale prin egoism; de multe ori oănd e vorba de sentimente, prin ignoranță. De aci se nasc acele urii între popoare, acele antipatii între națiuni.

Intre Poloni și Germani, e o luptă ce durează de mult și care va dura oănd va fi un Polon pe lume.

Din lupta aceasta surdă și continuă între patriotismul fără arme și forța armată, între sentimentele omenii și mijocalele materiale, între ideea Polonă reprezentată prin martiri ai unei cauze sfinte și ideea germană îmbrăcată în purpură și sprjinită pe balonete; în această luptă, Polonii sînt chemați să probeze, așa precum foarte fericit a exprimat-o un poet, oă: tărnia sufletului întrece totdeauna pe aceea a oștelului și și oă victoria definitivă rămîne vecinic din partea dreptății.

S'a zice: cartușele sînt idei, astăzi ideile sînt cartușe, cugetul comun e cimentul națiunilor.

Viitorul e al națiunilor cari sufer; revendicațiunile lor sînt vîrsăturile unei litanii sublime pe care o murmură atâtea milioane de cetățeni. Trecutul Poloniei e în ruină, viitorul ei e în germane!

Cu ochii ațintiți spre dînsul, Polonii își vor urma calea, lăsînd la o parte frazele meșteșugite care întunecă un cuget fals.

Din tot ce există, aceea ce rămîne, aceea ce se înalță tot mai sus, ce nu se schimbă, ce nu moare, e adevărul în vezi căutat.

Restaurarea Poloniei va fi! Toxinul încă n'a sunat; duioasa baladă a Pelerinului Polon va răsună încă.

Proscriis, isgonit din patria sa, de lângă ai sei, rătăcitorul polon își va duce dorul patriei prin țări străine mai multă vreme.

Soarele libertății va răsări în curînd.

Galazi. Waljean.

Revista esternă.

Peninsula-Balcanică.

Gazeta Bursei din Petersburg prezintă, ca și de mai mare parte din ziarele rusești, de a regula chestiunea macedoneană exclusiv prin reforme administrative.

După acest ziar, proclamarea autonomiei Macedoniei va constitui un mare pericol pentru pacea generală.

Această soluțiune va împinge de fapt pe Turcia la ultimele extremități

Cu toate aceste, vechiul sistem dănuce încă și sub Carol Temerarul găsim lăncile pe 500, vătavul mare 500, ceaușilor preste 100 și căprarilor sau oășșilor preste 10.

Armele nu sînt amestecate, ci fiecare arpe își are fustamentul seu: u lance cu sabia, alții cu fustea (sulci), cu lanca, cu arcul, ori cu buzduganul.

Mai mult decăt atît, pe lângă oștirea permanentă, mai există oștirea de souteală sau miliția, ale cărei înființare se perde în vechime și gloatele sau oastea în dobândă, care la un efectiv normal de 30—40 mii, putea să ridice, la vreme de mare cumpănă, până la 80 și și 100 mii forțele de apărare ale țării.

Mai fiind și apoi socoteală și de fapt, oă acest fericit început a trebuit să meargă progresînd și perfecționîndu-se sub conducerea unor viteji ca Mircea, Vlad, Stefan, Mihai și alții, oă luptele purtate de acestea erau o chestiune de viață și de moarte, nu o chestiune de ambiție personală; oă nu dorul de cucerire a făcut pe Român războinic, ci nevoia apărării existenței sale, oă luptele se dedau în mare parte, pe un teren cunoscut și în multe cazuri împus, chiar, inamicului; oă Românii erau în toate timpurile, vestiți arcași și cunoscuți de bunii călăreți; oă tactica lor de luptă consta mai o seamă în utilizarea terenului, în hărțuieii, înaintări și retrageri, după nevoile luptei, în atacuri de flanc și surprinderi; considerînd toate aceste,

seimeni, ferentari, fustași etc. împărțite, la rîndul lor, în oșpităni, sub comanda oăpitănilor peste 1000, vătavul mare 500, ceaușilor preste 100 și căprarilor sau oășșilor preste 10.

Armele nu sînt amestecate, ci fiecare arpe își are fustamentul seu: u lance cu sabia, alții cu fustea (sulci), cu lanca, cu arcul, ori cu buzduganul.

și pe Sârbia, Grecia și România la o conflagrație cu Bulgaria, oăci ele nu voiesc să tolereze predominarea acesteia din urmă în Macedonia, oăci ea va rupe echilibrul în Peninsula Balcanică.

Essad Pîșă a reușit să arsteze, în împrejurimile orașului Tyrana, mai mult de 200 de briganzi, pe care l'a închis la Scutari și Durazzo.

Trupele au reintrat la Scutari fără să fi dat vre-o luptă.

Maroco.

Se știe din Tanger: După informațiunile primite, o nouă luptă ar fi avut loc la 12 curent, spre Est de Fez, al cărei rezultat nu se cunoaște încă. Atît se știe, oă ministrul de răboiu a trimis curieri, oă Ministerul spre a cere muniții. Pretendentul a adresat o scrisoare reprezentantului Sultanului la Tanger, prin care-l roagă să se comunice în prezența reprezentanților străinătate, în caz oănd va fi învingător, nu va duce o politică xenofobă. Scrisoarea a rămas fără răspuns.

După o comunicare primită de ziarul »Morning Leader« din Tanger, pretendentul Bu Hamara ar fi atacat trupele ministrului de răboiu marocan în direcțiunea oștiei a orașului Fez. Se zice, oă trupele guvernului au perdut în lupta asta aproape 1000 de oameni. În timpul luptei, trupele Sultanului au isprăvit munițiile și El Menbhi a fost silit să expedieze un curier la Fez spre a cere muniții și trupe de întărire. În intervalul acesta trupele lui au început să bată în retragere, așa, oă ministrul de răboiu dădu poruncă gardei, care îl păzea, de a-și desocroa armele asupra soldaților fugari. O mare panică domnește în Fez.

Statele-Unite.

Camera a acceptat raportul comisiunii despre proiectul de lege referitor la scutul contra anarchiștilor. Proiectul stabilește pedeapsa de moarte pentru orice individ, care ar ucide pe presidentul, vice-presidentul sau alt funcționar, asupra căruia ar pute trece datorințele presidentului. Această pedeapsă e hotărîtă pentru uciderea unui ambasador sau trimis acreditat la Statele Unite.

Camera a votat budgetul marinei. În el se prevede construirea de vase noue de răboiu și înmulțirea trupelor de marină.

Chestiunea Negrilor începe să neliniștească guvernul. În statele audice l'i s'a retras Negrilor dreptul electoral. Aceștia tin acum pretutindeni meștin-guri uriașe de protestare.

Presidentul Roosevelt e favorabil dispus pentru Negri.

Știri mărunte.

Camera italiană a adoptat proiectul de lege pentru construirea unei puternice stațiuni radiotelegrafice, sistem Marconi, între Italia și republica Argentina.

Trupele guvernului din Venezuela ar fi bătut din nou pe răsculași. Oaltă armată a răsculașilor se apropie de Caracas.

„Economul“.

— Raportul direcțiunii institutului de credit și economul »Economul« în Oluj, oătră adunarea generală. —

Oănd încheieam cu ajutorul lui D zeu și anul al 17-lea de existență al institutului nostru, avem onoare a Vă raporta următoarele:

Deși anul espiat s'au poate număra între anii cei mai critici pentru poporul agricultor — grosul clientelei noastre — totuși putem cu satisfacție constata, oă învingînd toate greutățile, institutul nostru a făcut în anul 1902 un puternic pas înainte.

Trecînd ușor peste unele aparițiuni locale de natură efemeră — institutul nostru a continuat a se consolida și mulțumită solidității operațiunilor sale, încrederea publicului mare s'a întărit în mod simțitor, ceea ce s'au dovedește în mod mai evident prin starea depunerilor spre fructificare, care o 31 Decembrie 1902 a fost de peste un milion de Coroane, oătră care până acum nu s'a putut cînti în bilanțele noastre.

În proporție cu consolidarea sa, s'au înmulțit și înlesnit resursele de credit ale institutului. Cifra maximală de 361,353-34 cor. a reescomptului din bilanțul prezent nu atinge nici pe departe limita minimală a creditului, ce ne stă la dispoziție în condițiuni mai favorabile ca ori cînd.

Tot asemenea s'au mărît fondurile de rezervă ale institutului în decursul anului espiat în mod înbucurător, creșcînd cu suma de peste 14,500.— cor. Urmează ca în timp potrivit observînd conjucturi favorabile să se plaseze conform deciziunii direcțiunii 1/4 parte a tuturor fondurilor în efecte cotate la bursă.

Direcțiunea țînd de toate relațiunile prezente, a continuat cu mobilizarea activelor institutului. În special a restrîns acordarea de împrumuturi pe obligațiuni o cavenți și în locul lor a introdus escomptul de cambii, material flotant și ușor realizabil. Imprejurarea aceasta esplică deosebita ramul de operațiune al obligațiunilor de peste 100,000.— cor. de altă parte urcarea la ramul escomptului de aproape 290,000.— cor. La votarea de împrumuturi direcțiunea a observat oă mai mare stricteță și încât a fost vorba de sume mai mari, pe lângă acoperire corespunzătoare a reușii a scărișta etalonul sub procentul legal.

În urma dezvoltării operațiunilor, cu toate dificultățile ce s'au ivit în economia rurală prin epizootie, influințînd în mod simțitor încosășile — mai ales în pătrariul ultim al anului espiat, a crescut profitul brut cu 7579.— cor., ear' profitul net cu 1030.— cor. Fevirimentul general al anului trecut a crescut cu 2,337 203.— cor.

În vederea situațiunii economice a țărănii noastre direcțiunea dorind a ușura creditul pentru țărani și a putea oferi și împrumuturi mai mici, a căutat să creeze rauniuni de credit sistem Raiffaisner, în legătură organică cu in-

stitutul nostru. În scopul acesta a inițiat înființarea asociației de rauniuni în raionul sînu de operațiune.

În legătură s'a decia perfecționarea aparatului informator, pentru oă direcțiunea s'au câștigă date oă mai prompte și esote, punînd informatorilor binemeritații în vedere acordarea unor remunerații potrivite.

Cu deosebită satisfacție trebuie să Vă raportăm, oă pe deoparte la insistența mai multor fruntași din orașul Gherla și jur, de altă parte în vederea situațiunii pieței noastre locale și a interesului clientelei noastre de pe Valea Somesului, am aflat cu scop a deschide în luna Octombrie a. tr. o filială pe plașa Gherlei. Rezultatele obținute în scurtul timp au confirmat pe deplin așteptările noastre.

În decursul anului espiat direcțiunea a sflat de necesară unele adăptări la edificiul băncii, devenite indispensabile și pentru siguranța institutului și pentru lărgirea localului de birou. S'au transformat oătrele și s'au înălțat încăperile în etagiul edificiului în preț total de circa 4200.— cor.

(Va urma).

Cronica zilei.

Sibiu, 24 Februarie n. 1903.

Coroana eterne. Întru eternizării noastre mult regretatului Dr. D. P. Barotianu, mult amic al defunctului dl Dr. Vasile Fodor, avocat în Abrud, dăruiește fondului văduvelor și orfanilor meseriașilor, întemsiat de »Reuniunea socială română din Sibiul«, suma de 10 cor.

Convocare. Domnii membri ai »Fondului pentru înființarea unei școale române de fete în Oluj« sînt rugați să binevolescă a participa la adunarea generală, ce va avea loc Marți, în 3 Martie a. c. la orele 3 p. m., în localitățile casinei române din Oluj.

Ordinea de zi: Deschiderea adunării generale. Raportul secretarului. Raportul casarilor. Alegerea comitetului pentru un nou period de patru ani Propunerii. Închiderea. Din gîdînța comitetului din 14 Febr. 1903. Pentru comitet: Dr. Alex. de Vaida-Voievod, președinte; Dr. Stefan Morariu, secretar.

Plecarea reginei Spaniei. Din Viena Regina Mamă a Spaniei a plecat la Madrid. La gară a fost însoțită de Impăratul și de membrii familiei imperiale.

Soarta alpinistilor. Trei alpinisti, făcînd o escursiune pe muntele Grandasso din Italia, au fost prinși și învăluiți de o zăpadă deasă. Moartea lor a fost îngrozitoare.

Căderea unui tren în prăpastie. În Canada, trenul care mergea alaltăieri dela Toronto la Whitby a căzut într-o prăpastie. Au murit zece persoane, ear' 50 au fost grav rănite.

pănd Petru Rareș Transilvania, Teara-Românească cu Moldavia, s'au unească toate trei țările acestea și s'au puterea, parte prin insidile, parte prin furtarea lor, lucru, ce, fără îndoială, se și putea crede, oăci aceste țări sînt cele mai tari prin mîșii lor, cei stîlnici, prin călăreții lor, prin rîurile cele repezi și fără vaduri sigure, prin oăile și potecile cele înguste; numărul călăreților lor te pune în mirare și țărani atît mare de deprinși de a înțesta inamicul în acele locuri dificile înoănt cel-ce nu l'a văzut, cu anevae ar pute să creadă asemenea lucruri.

Arhidiaconul Paul d'Alleppe, trimis al patriarhului Macarilor al Antiochiei și contemporan al domniei lui Matei Basarab, zice: »Noi țurăm surprinși de mulțimea oștilor lui Matei, toate împărțite în regimente, cu stindardele lor fieroase și al căror nume se urcă până la 100, și la caș de nevoe, până la 150 de mii, de făoș. Ceea-ce înănsă creșcu mărarea noastră, fu disciplina ce domnia în această numeroasă oștire, lucru, ce văzurăm cu oășia sîrbătorilor Crăciunului, în care, oăț țînură ele, nu aflăram nici un soldat beat, sau care să fi făcut vre-o gâlceavă, cu vre-unul din companiile sei, sau cu vre-un alt particular.«

Arhidiaconul Paul d'Alleppe, trimis al patriarhului Macarilor al Antiochiei și contemporan al domniei lui Matei Basarab, zice: »Noi țurăm surprinși de mulțimea oștilor lui Matei, toate împărțite în regimente, cu stindardele lor fieroase și al căror nume se urcă până la 100, și la caș de nevoe, până la 150 de mii, de făoș. Ceea-ce înănsă creșcu mărarea noastră, fu disciplina ce domnia în această numeroasă oștire, lucru, ce văzurăm cu oășia sîrbătorilor Crăciunului, în care, oăț țînură ele, nu aflăram nici un soldat beat, sau care să fi făcut vre-o gâlceavă, cu vre-unul din companiile sei, sau cu vre-un alt particular.«

Arhidiaconul Paul d'Alleppe, trimis al patriarhului Macarilor al Antiochiei și contemporan al domniei lui Matei Basarab, zice: »Noi țurăm surprinși de mulțimea oștilor lui Matei, toate împărțite în regimente, cu stindardele lor fieroase și al căror nume se urcă până la 100, și la caș de nevoe, până la 150 de mii, de făoș. Ceea-ce înănsă creșcu mărarea noastră, fu disciplina ce domnia în această numeroasă oștire, lucru, ce văzurăm cu oășia sîrbătorilor Crăciunului, în care, oăț țînură ele, nu aflăram nici un soldat beat, sau care să fi făcut vre-o gâlceavă, cu vre-unul din companiile sei, sau cu vre-un alt particular.«

Diplomatul austriac Verantius, contemporan domniei lui Petru Rareș, zice: »Soliman se temeă ca nu gumva ocu-

Daruri pentru Papa. Din prilejul jubileului s'au dat darurile pentru Pontificalele roman. Din filerile Papei s'au adunat 600.000 franci, apoi o mulțime de daruri, între cari chebi de aur, în fiecare câte 10.000 galbeni, apoi o coroană lucrată cu multă artă de aurarul Milani Augusto.

Țăranii din Carpireto au trimis o coră cu mere frumoase.

Aniversarea poetului Virchlicky. Serbările aniversării de 50 de ani a nașterii lui Jaroslav Virchlicky cunoscut sub pseudonimul Emil Frida, cel mai fecund poet al Boemiei contemporane, au fost inaugurate de un banchet organizat de societatea oamenilor de litere cehi. Bohemia serează în persoana lui Virchlicky un mare liric și un autor dramatic fecund. Dinsul a publicat 62 culegeri de poezii, 27 drame, 5 volume de critică și 76 traduceri poetice, printre care citim traduceri după Victor Hugo, Lecomte de Lisle, Dante, Tasso, Carducci, Leopardi, Goethe. Virchlicky, s'a născut la 16 Februarie 1853 la Luny, în Boemia, este profesor de istoria literaturii moderne la Universitatea din Praga, și membru al înaltei Camere. Poetul a fost salutat de o delegație a consiliului comunal din Praga cu primarul, doctorul Sirb și cei doi vice-președinți Mebert și Gros în frunte. O adresă a fost votată de consiliul comunal în onoarea poetului. Ediții speciale ale ziarelor sunt consacrate vieții și operei sale.

Pecatul cortegului. La o judecatorie cercuală se pertracta săptămâna trecută pâra unul fost corteg la alegerea distale, care pe calea judecătii voia să-și scoată plata dela candidatul pentru care a cortegit. »Apoi cum vi-a fost înțelesul cu dl candidat? — întreabă judecătorul. — »M'a luat, mă rog, cu ziua. — »Și ce aveai să faci? — »Multe de toate, mă rog. A trebuit să outrier v'o zece sute, pe simbric cu ziua. Pe urmariu l'a plătit dl candidat, dar' de mine nici nu vrea să știe nimic. Cu toate că eu m'iam făcut și peoate pentru dumnealui, așa că nici într'un an de zile nu mi-le voi pută ispăși. — »Cum peoate? — întreabă mirat judecătorul. »Apoi așa, mă rog, că ori cu cine mă întâlniam, trebuia să-i mint, că om mai de omenie de cât dl candidat nu este pe întreg rotogolul pământului.

Se duo brațele muncitoare. În gedința de Sămbătă a comitatului municipal din comitatul Heves referentul economic s'a plâns, că foarte mulți lucrători de câmp emigrează în America, acum în presajma lucrului de primăvară, așa că nu preste mult comitatul Heves încă va ajunge în starea critică de a nu avea destule brațe muncitoare pentru lucrul de câmp. Adresează deci comitatului rugarea, ca să iee oare-cari dispozițiuni pentru împedcarea emigrăriiilor.

Soții Humbert achitați. Procesul Cattani-Humbert. Tribunalul a achitat pe soții Humbert pe motivul că plângerea lor contra bancherului Cattani, pentru usură, putea să fi fost depusă de bunăcredință. Cattani a fost condamnat la cheltuieli de judecată.

Dreptul limbii românești. »Deșteptarea» sub titlul: »Pretura l. r. din Cernăuți și Români», serie următoare: Teodăzi, Sămbăta în 21 Februarie a. Teodăzia alui Ioachim Salshor, din Voloca, a venit la pretura l. r. din Cernăuți, pentru a face o pară în contra lui Teodor Rotar. Ea a adus cu sine mărturia de sărăcie și a cerut să i se facă pară. Care a fost însă surprinderea ei, când în pretura l. r. s'a spus că acolo nu se știe românește și n'au ce sta de vorbă cu dinsa. Ce l' s'a spus femeie este adevărat, căci din cei oinci judecători dela pretura l. r. din Cernăuți nici unul nu știe românește, ear' dintre canceliștii ocupați acolo numai unul vorbește românește. Femeea a fost și s'a plâns d-lui președinte al tribunalului Klar, și oredem că dl președinte va lua măsurile necesare pentru a delătura răul.

Greva doctorilor din Viena. Obicinuții a vedd declarându-se greve numai în clasa de jos a muncitorilor, avem de înregistrat acum și o grevă în lumea cultă, în proletariatul intelectual. De sigur că nici această clasă nu duce o viață mai fericită decât cea dintăiu, dar' până acum nu fusese cuprinsă de spiritul grevelor. Mai bine de 200 doctori ai spitalului general din Viena s'au pus în grevă, cerând îndroptarea sorții lor. Adevărat este că statul nu cere dela nimeni atâtea sacrificii pentru cunoștințele căpătate prin Universități decât dela doctori și această stare de lucruri a trebuit să-i desnădăduască în sfârșit și să-i cobore până și la întrebunțarea grevelor.

Mulțumită publică. Și au resumpărat felicitările de anul nou 1903 contribuind la fondul »Masa studenților» dela gimnasiul din Brad: Victoria Frăncu, profesoară, Deva 4 cor.; Dr. Tiberius Brediceanu, secretar la »Albina» 5 cor.; Dr. Lăzar Simon, adv. Ceacova 5 cor.; Petru Șinca, paroch gr.-ov. Băciu 2 cor.; Nicolae Pop, capelan, Ormăzdea 2 cor. Primească profundă mulțumită! Brad, 3/16 Ianuarie 1903. Comisiunea administrativă.

O panama în Bulgaria. Marele proces intentat de ministerul public foșilor miniștri Radostavof, Ivancioff, Toncoff și Tenoff, inculpați de violarea constituției și de incorectitudinii, a s'au început în ziua de 4 Febr. în sala Slavianska Beseda. Tribunalul special, compus din 26 judecători, e prezidat de președintele curții de casație Pavloff. Procesul va dura o lună de zile.

La interogatoriul martorilor în privința primului capitol din actul de acuzare, asupra violării constituției și a delictelor politice, ca terorismul electoral, disolvarea ilegală a municipalităților, interzicerea întrunirilor, cea mai mare parte a martorilor depun în defavoarea acuzărilor, Martorul Madoviol, fost ministru în cabinetul Ivancioff fiind bolnav, nu s'a prezentat. Apărătorii au cerut o insistență citarea din nou a acestui martor.

Un hotel în flacări. Hotelul Clifton din New-York a luat foc alaltăieri noaptea. Mai toți pasagerii au perit în flacări. Numai câștia au scăpat sărind pe fereaștră și aceștia dela etajele de jos, cei cari au sărit mai de sus au fost prefăcuți în niște mase de carne și oase oribile la vedere.

Bucuria unui condamnat. Asasinul Hughes, înainte de a fi decapitat la Londra, a strigat: »Adio ținătorilor! Cu o zi înainte de a fi executat, el făcea în celula sa salturi mortale glumind cu gardienii. În revărsatul zilei a mănoat unfel de vișel și a beut ceaiu zicând: Ultimele momente din viață vreau să fie pline de bucurie.

Hymen. Iulia Sistaroveșan și Iuliu Onu, logodiți.

La pământ de 20 bani. Protopresbiterul tractului Avrig, de Ioan Căndea, dăruiește pentru sine cum și pentru copiii sei: Ana, aflătoare în București, Aurel, medicinist în Cluj, Romul, primul eminent al clasei a V. a gimnasiului evangelic din locuși Silvia, școlăriță în Avrig, anume fondului de 20 bani al »Reuniunii școlilor români din Sibiu» suma de 2 cor.

La același fond au mai dăruit parochul Ioan Marin din Riu-Sadului 1 cor. Vic. Tordășianu, referent consistorial 20 bani.

Ce conține corpul unei isterici. Din corpul unei fete isterice din Milan, doctorii au extras o mare cantitate de ace de cusut și ace de gămalie. Cu ajutorul razelor Roentgen, s'a stabilit că dinsa are în corp mai multe sute de ace.

Regina Draga. O depeșă din Belgrad anunță, că regina Draga a Să. biei va petrece vara aceasta la băile Franzesbad, unde va face o cură de două luni de zile, în scopul de a putea să conceapă un moștenitor. Speranțele reginei Sărbiei de a avea un fiu nu s'unt perdute.

Un judecător conștientos. Judecătorul din Obrovățo a fost găsit mort într'un riu. După cercetările făcute s'a constatat că el se otrăvise întâiu, apoi își legă o petără de gât și se aruncă în riu. Causa sinuciderii ar fi niște avertismente ale superiorilor sei.

Vinul cel mai vechiu. În New-York s'a pus în vinzare un butoiu de vin Sherry din anul 1767. Recoita strugurilor Sherry din anul acela a fost destinată pentru Napoleon I. O mică parte a fost trimisă și Regelui Spaniei. Napoleon I. n'a putut însă să se bucore de acest vin, fiind pe atunci peocupa ocupat cu războaie. Butoiul de vin fusese depus în Tuillerii, scos apoi după bătălia dela Waterloo. a fost vîndut la America; ear' acum a fost vîndut în America cu 25.000 franci.

Toată lumea știe, că sēmēnța de năpi de vite a lui Mauthner da recolta cea mai bună, că sēmēnța de legamă a lui Mauthner e cea mai bună și că sēmēnța de flori a lui Mauthner că cele mai frumoase flori. Cu un cuvânt: Sēmēnțele lui Mauthner s'unt cele mai bune, dau recolta cea mai abundantă și s'unt uimitor de ieftine.

Știri economice, comerc., jurid., industr.

Un nou cheiu la Brăila. Cheiul actual dela Brăila nefind îndestulitor pentru un mare număr de vase, guvernul rom a hotărât să construiască un cheiu nou, după modelul cheiului dela Galați. Deja s'au dus la fața locului mai mulți ingineri, sub presidenția dlui Saligny, ca să facă planul și studiile necesare pentru noul cheiu.

Regularea Murășului. Ministerul de agricultură a comunicat unei deputațiuni, ca planurile pentru regularea Murășului, care va fi făcut navigabel, s'unt gata. Mai întâiu se vor face lucrările dela Seghedin la Macău, apoi dela Macău până în Arad, ceea-ce se va teraaina până în 1907. Dela Arad în sus nu se regulează.

Vieța socială.

Petrecere în Caransebeș.

Primem invitare la petrecerea împreună cu concert și teatru, ce se va ține Duminecă 16 Febr. (1 Martie) în sala hotelului »Pomul verde» din Caransebeș. Pentru comitet: Dr. P. Barbu, I. Biju, P. Borșun, A. Diaconovich, T. Ionșu, I. Moldovan, C. Pepa, I. Șușoiu, V. Uzonescu. Inceputul la 8 ore seara.

Producțiune în Alba-Iulia.

»Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia» aranjează Sămbătă în 28 Februarie n. 1903 în sala cea mare dela hotelul »Europa» din Alba-Iulia o producțiune declamatorie teatrală împreună cu dans. Venitul curat este destinat pentru cassa Reuniunii.

Serată în Năsăud.

Societatea literară a școlarilor dela gimnasiul superior fundacional din Năsăud aranjează Duminecă, în 1 Martie n. 1903 în sala de gimnastică dela gimnasiul de acolo o serată literară-declamatorie-musicală. Inceputul la 7/7 ore seara. Venitul curat e destinat în favorul fondului societății. După producțiune urmează joc.

Tribuna Literară.

Literatură didactică.

— Recenziune. —

Constituțiunea patriei sau drepturile și datorițele cetățenești, pentru școlaele civile, institutele pedagogice, pentru învățători și privați de Ioan F. Negrușiu.

Sub acest titlu a apărut în tipografia scriitorului archidecesan din Blaj o nouă carte didactică.

De-un timp încoace la noi literatura stagnează. Abia când-o carte didactică mai apare din când în când, exclusiv numai cu menirea de a satisface recerințelor instrucțiunii. Aceste cărți în cele mai multe cazuri, s'unt lipsite de ori-și ce valoare literară scrisă în o limbă greoaie, pline de scăderi chiar și din punct de vedere didactic. E un adevărat eveniment deci când apare chiar și pe terenul didactic câte o carte bună și de valoare literară.

Cartea cu titlul de mai sus a dlui profesor I. F. Negrușiu este una din puținele cărți didactice, apărute până acum la noi, de o deosebită valoare și momentuositate, încât numai în cuvinte elogi-oase putem vorbi despre ea.

Au o valoare neprețuită cărțile didactice ale dlui Negrușiu, care nu o au alte manuale de școală, și anume: nu s'unt numai simple manuale de școală îndreptate practice și pentru privați. Acolo-i Stilistica (cu deosebire cea practică) a autorului, apărută în anul trecut, care învață pe privați — cu deosebire pe popor — ce-și cum să scrie, să facă concepte etc, ear' cartea Constituțiunea patriei instruează poporul să și cunoască drepturile și datorițele cetățenești. Cuprinsul cărții e foarte bogat și variat.

Cartea e împărțită în opt capitole, începând dela administrarea comunei, până la guvernarea țării, tractează toate chestiunile. O împărțire foarte bună e aceasta cu deosebire din punct de vedere didactic: dela aproape la departe, dela ușor la mai greu.

În I. capitol: Administrația comunelor și a orașelor, tractează toate chestiunile ce se referes la administrarea comunelor și a orașelor cu magistrat, și arată toate drepturile cetățenești de cari are a se bucura fiecare. Titlul din acest capitol ca: *Antisita comunală, dreptul de alegea al primarului, alegea notarul și a medicului* etc. se reoamardă pe sine îndesjuns.

În cap. II. Administrația muncitorilor în mod clar ne face cunoscută organizația și administrația comitatelor și a orașelor cu municipii, făcând cunoaste earăși lucrur', cari nu numai din punct de vedere didactic, dar' și din punct de vedere practic trebuie a fi știute de cătră toți.

Cap. III. Guvernarea țării. *Corpurile electorale, lista alegătorilor, dreptul de a alege deputat, alegea deputații* etc., tot lucruri momentuoase din punct de vedere practic.

În Cap. IV. Puterea judecătorească sau administrarea justiției tractează despre judecătoriale comunale și regiști; curiașii cu jurați; notaria publici; advocații; etc. tot stătea chestiuni de cunoașterea cărora avem lipsă în viața de toate zilele.

Cap. V. Puterea de apărare tractează despre Armată, asențare, serviciul militar și scutirea de sub acesta.

În Cap. VI. Afacerile de cult și instrucțiune publică s'unt desfășurate chestiunile cele mai momentuoase și mai necesare de cari dăm în viața de toate zilele.

Desfășură organizația tuturor confesiunilor aflătoare în patrie, arată modul de trecere dela una la cealaltă și cele ce s'unt a se urma la încheierea căsătoriei publice. Desfășurând apoi învățământul public iniștând asupra școlilor și inspecțiunea acestora.

Cap. VII. Afacerile interne și finanșele și economia are titluri ca: *matriculele de stat; tutorii; legi sanitare; datorițele și drepturile școlărilor și a servitorilor; darea directă și îndirectă; reunțiuni, asocieri sau tovărășii, etc.*

În ultimul capitol (VIII) *Afaceri private*, dă îndrumări practice pentru lipsele zilnice, privitoare la *Cartea funduară; erizire; contract; cambiu; testament* ș. a.

În total cartea are 73 de titluri toți de momentuositate și însemnătatea celor citați.

Și întreagă cartea e scrisă în o limbă ușoară și curgătoare și e mai mult în *gratul poporului* la înțelesul tuturor.

Iată dară deosebita momentuositate a cărții d-lui profesor Negrușiu, care carte didactică, de școală fiind — tot odată e un îndreptar practic pentru popor în toate lipsele lui.

Din acest manual-îndreptar fie-care om știutor manual de puștin carte își poate cunoaște toate drepturile și datorițele cetățenești și se poate ajuta în toate lipsele.

Atențiunea atențiunea comitetului »Asociațiunei» asupra acestei valoroase cărți, ca să-o procure și s'o împărțească la popor și la diferitele biblioteci populare, pentru că cartea acesta va trebui să o aibă de îndreptar fie-care Român știutor de carte!

Ce privește tehnica cărții, tiparul e îngrijit, cu excepția câtorva erori de tipar, estensiunea de 104 pagini, și compactată, (legată) costă numai 50 bani.

Se poate procura dela autor (Blaj) și dela librării.

Prof. Emil Sabo.

O nouă teorie asupra criminalității.

Celebru antropolog francez Manouvrier a discutat de curând, înaintea institutului psihologic, chestiunea dacă criminalii s'unt născuți, sau făcuți de împrejurări.

Se cunoaște răspunsul lui Lombroso. După alienistul italian, oamenii vin în lume predestinați în mod fatal crimei, prin conformația lor fizică și prin ereditate. Criminalii, după această teorie, poartă anumite stigmatice fizice; anumite eredități, li copleșesce, li caracterizează și li determină în același timp.

Homo deliquentis este un degenerat: acest adjectiv esplică, dacă nu scuoză, cariera acestor. Această doctrină s'a bucurat și se bucură încă de multă favoare.

Di Manouvrier nu e din soi care se lasă duși de opiniile comune. Antropologul francez a exprimat o opinie diametral opusă antropologului italian.

Nimeni, a afirmat dl Manouvrier, nu este predestinat crimei. Necesitatea care formează pe criminali nu este de ordin anatomic. Ea este de ordin psihologic. Cineva devine criminal, în mod esențial, prin instinctul de conservare. Psihologia, în funcțiunea individuală, face pe cineva criminal, adică anti-social. Cineva trebuie să trăiască și dacă mijloacele legale de care dispune nu s'unt suficiente, întrebunțează mijloacele extra sau anti-gale. Din momentul ce s'istă disproporție între nevoi și mijloacele de a le satisface, acel cineva, când nu aperiționea categoriei resocializării, apelează la crimă, lucrează în felul seu.

Căci și criminalii muncesc. Unul din ei clasifică într'un mod pitoresc categoriile de muncă.

Sunt unii cari vorbesc, spune el; adevărate guri de aur, au o elocuență seducătoare, care face să iasă din saltare titlurile, bilețele de banca, golosani; într'un cuvânt aceste sunt eroorii; aristocrația. Apoi vin acei cari umblă vagabonzi; pick-pockeți; hoșii de tărăbi. S'unt acei cari se uroă: spărăbatori de casă. În sfârșit, grupul cel mai brutal, acei cari luptă, acei cari ucid.

Ori, toate aceste »munci» criminale le îndeplinesc pentru a satisface nevoi, pe care nu pot, sau nu vor să le satisfacă altfel. E o necesitate în toate acestea, dar' ea nu e aceea care o crede Lombroso. Nevoia este reală — și chiar dacă ar fi imaginară ar fi tot atât de imperioasă — ear' pe de altă parte, alegerea mijloacelor este limitată de sărăcia de resurse naturale sau căpătate, atât de corp cât și de suflet.

În sfârșit e ambiantă, mediul esterior, exemplele, contagiunea. Nimic mai ușor decât cu cineva să devie criminal, fără a avea cea mai slabă ereditate criminală.

De altminteri, dl Manouvrier nu se știe să spuă auditorului său: oameni de treabă, s'unt toți, mai mult sau mai puțin, criminali. Ei poate nu au peccătuțit contra legii, dar' au peccătuțit împotriva moralei. Cineva poate să fie om onest în sensul legal, dar' criminal în sensul moral.

Deci toți s'unt deloventi. Și cei mai vinovați nu s'unt cei crezuți ca atari.

În definitiv pe când Lombroso face anatomia și ereditatea răspunzătoare de criminalitate, Manouvrier face psihologia și societatea, mai cu seamă societatea, care nu-și înțelege datorițele ei față de desmoștenii.

Nu există criminalitate prin nativitate, și prin accident, printr'un accident necesar, și societatea trebuie să leuciască circumstanțele, care determină asemenea accidente.

Teza antropologului francez este de sigur mai încurajatoare decât aceea a lui Lombroso.

În adevăr, nu putem transforma anatomia și ereditatea, care după Lombroso s'unt cauzele criminalității, căci până atăzi nu există o ortopedie moralizătoare, capabilă să efectueze această operă.

Se pot însă lecul unele părți bolnave ale societății în care își găsesce obârșia accidentele ce provoacă crima.

Aceasta se poate, și societatea are datoria să o facă, a adăogat ilustrul antropologist Manouvrier.

Abonament lunar

La
pentru
Martie st. vechiu
invită
Administrația ziarului »TRIBUNA».

Sosiți în Sibiu.

La 24 Febr. n. 1903.

Hotel »Imperatul Romanilor»: Kürti, Arad; Noica, București; Cornean, Abadia; Dr. Maniu, Blaj; Babos, Cohalm; Hedrich, Nimesch, Petrescu, și fiul, Brașov; d-na Wodak, Brad; Klein, M. Ogorheiu; Rottmann, Alba-Iulia; Wentz, Zittau; J. și H. Böhm, Salzbom, Vidna; Zuzom, Varnay, Bondy, Budapesta.

Hotel »Mellner»: Bolhanovics, Alba-Iulia; Hartmann, Arad; Nagy, Bors; Jacobi, Margonday, Klein, Măgura; Munthiu, și soția, Reșcu; Guggenberger, Mediaș; Binder, Albricht, Brașov; Bernhardt, și fiica, Noorich.

Hotel »Mihailu»: Ionescu, Căneni; Constantinescu, O. Ivanfalva; Sandulescu, Racoșita; Theil, Budapesta; Antoni, Sibiușoara.

Teatru orășeneș în Sibiu.

Direcțiunea: Leo Bauer.
Mercuri, 25 Febr. 1903.

Beneficiul *Melantel Spielmann*,
»DER KLEINE LORD»,
comedia în 3 acte de E. Schmid.

»ACH DIE LIEBE»,
glumă în 1 act de L. Heller.

Inceputul la 7 ore seara.

Redactor responsabil: Ioan E. Prodan.
Proprietar: Pentru »Tipografia» societate pe acțiuni Isăf Marschall.

Cassa de păstrare (reuniune) în Seliște.

Convocare.

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune)“ în Seliște se convoacă la ședința

adunării generale ordinare,

conform §-lui 15 din statutele reuniunii pe Duminecă în 8 Martie n. (23 Februarie v.) a. c. la 2 ore p. m. în sala școlii române gr.-or. din Seliște pe lângă următorul

PROGRAM:

- 1. Raportul general al direcțiunii și propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecțiune.
3. Staverirea bilanțului cu 31 Decembrie 1902.
4. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecțiune.
5. Alegerea consiliului de inspecțiune conform §-lui 20.

Din ședința direcțiunii »Cassei de păstrare (reuniune)« în Seliște, ținută la 19 Februarie 1903.

Direcțiunea.

105 1-1

Bilanțul general pe al XIX-lea an de gestiune 1902.

Table with columns: Active, Contul bilanțului, Pasive, Debit, Contul profitului și perderilor, Credit. Contains financial data for 1902.

Seliște, în 31 Decembrie 1902.

Direcțiunea:

- Dr. N. Calefariu m. p., D. Banciu m. p., D. Vulcu m. p.
Iordachie Roșca m. p., C. Herția m. p.
Dr. I. Stroia m. p., M. Ittu m. p., P. I. Comșa m. p.
N. Lupaș m. p., St. Stefla m. p.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat bilanțul present precum și contul profitului și perderilor și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Seliște, în 19 Februarie 1903.

- Mihail Stoica m. p., președinte. Ioan Banciu m. p.
Bucur Comșa m. p. Oprea Sora m. p.

MERSUL TRENURILOR

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1902.

Table showing train schedules for routes: Mureș-Ludoș-Bistrița, Cucerdea-Oșorheiu-Reghinul-săsece, Ghiriș-Turda, Alba-Iulia-Zlatna, Blaj-Küküllöszög-Sóvárád.

Notă. Orela însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnează orela de noapte.

Lemnărie.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că în joagărul meu cu abori în Veștem se află următoarea lemnie de vânzare: tot soiul de lemne de brad pentru măiestrii, scânduri, lemne îndungate, lat, fostene de stejar precum și pari de viie dela 2-5 metri lungi.

Comandă pentru ori-ce soiul de lemne se primesc în biroul joagărului în Veștem precum și în magazinul meu în Sibiu, strada Sării nr. 35.

Cu deosebită stimă Ioan G. Bozdocu, Veștem.

Cumpărați-vă Călindar!

Cel mai bun, mai frumos și mai ieftin călindar românesc

Călindarul Poporului pe 1903

a apărut și se află de vânzare cu prețul de 40 bani (20 cr.) și porto 6 bani (3 cr.)

Se poate procura dela librăria „Tipografia“, societate pe acții în Sibiu, strada Poplăcii nr. 15 și la alte librării din țeară.

Poeți germani.

Johann W. Goethe. Heinrich Heine.

Traduceri de Ioan Băilă.

Prețul unui exemplar 80 bani.

De vânzare la „Tipografia“, societate pe acții și la W. Krafft în Sibiu.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu“

cuprinzând unele date dela întemeierea ei până la 31 Decembrie 1899 publicat de Comitetul Reuniunii.

prețul: o coroață cu porto postal 1 coroață 20 bani.

Cartea Stuparilor săten.

de Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului.

Prețul 70 bani plus postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folosește a umplut un gol adânc simțit în literatura stuparilor. Broșura este scrisă pe un frânt de învățător, stăpăr priceput. Ea răscescă pe scurt tot de ce are trebuință un stăpăr. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlile noastre de tot soiul.

Se vinde la

Librăria W. Krafft.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

„AURORA“ SOCIETATE DE ÎMPRUMUT ȘI PĂSTRARE ÎN NĂȘUD.

Convocare.

107 1-3

Domnii membri ai societății de împrumut și păstrare »AURORA« sânt invitați a participa la a

XXIX-a adunare generală ordinară,

care va avè loc Duminecă în 22 Martie 1903 la 10 ore a. m. în localitatea institutului din Năsëud.

Pentru cazul când aceasta adunare nu s'ar putè ținè din lipsa voturilor recerute, prin aceasta se convoacă totodată a doua adunare, care va avè loc în 29 Martie 1903 la orele și locul fixat, în care vor aduce hotăriri valabile membrii prezenți.

ORDINEA ZILEI:

- 1. Raportul direcțiunii și al comisiunei cenzurătoare.
2. Statorirea bilanțului pe anul 1902, distribuirea profitului, darea absolutorului pentru anul de gestiune expirat.
3. Alegerea directorului pe timp de 3 ani.
4. Alegerea alor doi membri în consiliul administrativ pe timp de 3 ani.
5. Alegerea comisiunei cenzurătoare pe timp de un an.
6. Propunerile consiliului administrativ și eventual alte propuneri înscuate în sensul statutului.

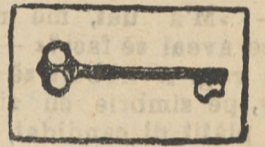
Năsëud, 21 Februarie 1903.

Direcțiunea.

SĂPUN CU RUDA.

Marca:

„CERB“ sau „CHEIE“

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai efitin.

Liber de ori-ce materie stricăcioasă.

Se capetă pretutindenea.

La cumpărare se se observe bine, ca fiecare bucată se aibă numele „Schicht“ și una din cele două marce de sus.

Legea veterinară

atât de mult folosite de tuturor economilor și tuturor primărilor cașunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului a îngrijit: ca atât limba cât și forma cărții acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce 'i-se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite boale lipicioase și multe alte lucruri folosite.

Învățătorul Munteanu

împărtășește economilor sei cele mai de lipsă cunoștințe despre

LEGEA VETERINARĂ

(Locuirea vitelor)

BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)

stând cu dinții la sfat în serile lungi de iarnă.

De

Tormay Béla.

Ediția II revizată — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului

„Foaia Poporului“

este cea mai bună și mai ieftină gazetă poporală.

„Foaia Poporului“

ese în fiecare Duminecă, în format cuart mare, cu cuprins bogat politic-național, economic, literar, informativ etc. și cu ilustrațiuni.

Pentru-ca fiecare știutor de carte să poată abona această foale

„Foaia Poporului“

va costa numai 4 cor pe anul întreg sau 2 cor. pe jumătate de an

Abonamentele se fac de-adreptul sau prin mandate postale la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.